

Basit usul mü, gerçek usul mü?

Basit usul esnaf, götürü vergi, gerçek usul mükellef, işletme defteri, bilanço usulü olarak da bilinir.

Nedir?

Ticari kazancınız iki yoldan biriyle vergilendirilir: basit usul ya da gerçek usul. Basit usul küçük esnaf içindir. Bu usulde kazancınız gelir vergisinden istisnadır, KDV hesaplamazsınız ve defter tutmazsınız. Şartları taşıyorsanız gerçek usule girersiniz; defter tutar, KDV ve gelir vergisi beyannamesi verirsiniz.

Kimler için?

- Yeni bir dükkân ya da atölye açacak esnaf
- Basit usulde olup işi büyüyen ya da işyerini değiştiren esnaf
- Hangi usulde vergilendirildiğinden emin olmayan şahıs işletmesi sahipleri

Adım adım

1

İşinizin basit usulden yararlanıp yararlanamadığına bakın

Kuyumculuk, gayrimenkul alım satımı, ilan ve reklam işleri, şehirlerarası taşımacılık gibi işler kanun gereği basit usule giremez. Cumhurbaşkanlığı Kararıyla bazı yerlerde birçok iş kolu da basit usulün dışına çıkarıldı; işyerinizin bu kapsamda olup olmadığına bakın.

2

Genel şartları kontrol edin

İşinizin başında bizzat çalışmalısınız ve başka bir işten dolayı gerçek usulde mükellef olmamalısınız. İşyerinizin yıllık kirası, işyeri sizinse emsal kirası kanundaki sınırı aşmamalıdır.

3

Alış, satış ve hasılat sınırlarını kontrol edin

Mal alıp satıyorsanız yıllık alış ya da satışınız, hizmet veriyorsanız yıllık brüt hasılatınız kanundaki sınırın altında kalmalıdır. Bu sınırlar her yıl güncellenir; güncel tutarı mali müşavirinizle kontrol edin.

4

Usulünüzü işe başlarken netleştirin

Basit usule girip girmediğiniz kanundaki şartlara göre belirlenir. Şartları taşısanız da vergi dairesine yazıyla bildirerek gerçek usulü seçebilirsiniz; usulünüz işe başlama bildiriminde yer alır ve bildirimi kendiniz ya da mali müşaviriniz yapabilir.

5

Basit usuldeyseniz sonuçlarını bilin

Defter tutmaz, KDV hesaplamazsınız; kazancınız gelir vergisinden istisnadır. Ama alış, gider ve satış belgelerinizi ayrı dosyalarda saklamak zorundasınız; tüccara ve esnafa satışta, tutar fatura sınırını aşınca ya da müşteri isteyince fatura, diğer satışlarda fiş verirsiniz.

6

Gerçek usuldeyseniz sonuçlarını bilin

İş hacminize göre işletme defteri (ikinci sınıf) ya da bilanço esasında defter (birinci sınıf) tutar, KDV ve gelir vergisi beyannamesi verirsiniz. Satışlarınızda fatura, fatura gerekmeyen perakende satışlarda fiş ya da yazar kasa fişi verirsiniz; alışlarınızda da fatura istemek ve almak zorundasınız.

7

Durumunuzu her yıl yeniden kontrol edin

Yıl içinde şartlardan birini kaybederseniz ertesi takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilirsiniz. Kira artışı ya da cironuzun büyümesi bu sonucu doğurabilir.

Süre

Basit usul şartlarından birini yıl içinde kaybederseniz ertesi takvim yılı başından itibaren gerçek usule geçersiniz. Sahte ya da yanıltıcı belge düzenlediğiniz veya kullandığınız tespit edilirse, bu size bildirildiği tarihi izleyen aybaşından itibaren ikinci sınıf tüccar olarak vergilendirilirsiniz.

Bilmeniz gerekenler

- Basit usulü belirleyen tek şey ciro değildir. Kira sınırı, iş kolu ve işyerinin bulunduğu yer de belirleyicidir; yüksek kirali bir işyeri tek başına sizi gerçek usule geçirebilir.
- Defter tutmamak belge saklamamak demek değildir. Alış, gider ve satış belgelerinizi ayrı dosyalarda saklamanız gerekir; alışlarınızda fatura istemeli ve almalısınız.
- Basit usulde KDV hesaplamazsınız ama aldığınız mallar için ödediğiniz KDV'yi de indiremezsiniz.
- Sahte belge düzenlediği tespit edilenler bir daha basit usulden yararlanamaz. Kollektif şirket ortakları ve komandite ortaklar da baştan yararlanamaz.

Sık sorulanlar**Gerçek usule geçtim, geri dönebilir miyim?**

Genel şartları taşıyorsanız ve arka arkaya iki hesap döneminde iş hacminiz kanundaki sınırların altında kaldıysa, yazılı talebinizle izleyen takvim yılı başından itibaren basit usule dönebilirsiniz. Dönüş kendiliğinden olmaz; gerçek usuldeyken işinizi bıraktıysanız, bıraktığınız tarihi izleyen yıl başından itibaren iki yıl geçmeden basit usule döneemezsiniz.

Şartları taşısam da basit usulü istemeyebilir miyim?

Evet. Vergi dairesine yazıyla bildirirseniz dilekçede belirttiğiniz tarihten ya da izleyen yıl başından, yeni başlıyorsanız işe başlama tarihinden itibaren gerçek usulde vergilendirilirsiniz.

Basit usulde hiç vergi ödemez miyim?

Basit usulde tespit edilen kazancınız gelir vergisinden istisnadır ve KDV hesaplamazsınız. Oda aidatı, Bağ-Kur primi gibi diğer yükümlülükleriniz ise devam eder.

Dayanak: 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu md. 46, 47, 48 (basit usul şartları, belge saklama, gerçek usule geçiş ve dönüş) · 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu md. 51 (basit usulden yararlanamayanlar) ve mükerrer md. 20/A (kazanç istisnası) · 10380 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı (RG 9.9.2025/33012) ve 10679 sayılı değişiklik Kararı (RG 11.12.2025/33104) · 213 sayılı Vergi Usul Kanunu md. 173, 176–178 (defter tutma ve tüccar sınıfları) · 213 sayılı Vergi Usul Kanunu md. 232, 233 (fatura ve perakende satış belgeleri) · 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu md. 17/4-a (basit usul KDV istisnası). Bu rehber genel bilgilendirme amaçlıdır; kendi durumunuz için bize danışın.